

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1998/53

Karar Sayısı : 1999/11

Karar Günü : 14.4.1999

R.G. Tarih-Sayı :R.G.'de yayımlanmamıştır. (Red)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Batman Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 10.7.1953 günlü, 6136 sayılı "Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun"a 4178 sayılı Yasa'nın 7. maddesi ile eklenen Geçici 9. maddenin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Köy korucusu sanıklar hakkında 6136 sayılı Yasa'ya aykırı olarak bir adet kalaşnikof silah, iki adet şarjör ve kırk adet merminin korucu olmayan diğer sanığa satılması ve satılmasına aracılık edilmesi nedeniyle açılan kamu davasında, Mahkeme, aynı Yasa'ya 4178 sayılı Yasa'nın 7. maddesi ile eklenen Geçici 9. maddenin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali için doğrudan başvuruda bulunmuştur.

II- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

6136 sayılı Yasa'ya 4178 sayılı Yasa'nın 7. maddesi ile eklenen Geçici 9. madde şöyledir:

"Geçici Madde 9- Bakanlar Kurulunun tespit edeceği illerde 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesine göre, mülki amirlerce gönüllü korucu olarak tespit edilen kişiler ile halen geçici köy korucusu olarak görev yapanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün içinde ellerinde bulundurdıkları tabanca, makineli tabanca veya hafif makineli tüfek sınıfından silahları mülki makamlara teslim ettikleri takdirde haklarında takibat yapılmaz ve isteyenlere yukarıda belirtilen tabanca ve tüfek sınıfından birer adet olmak üzere ve harçsız olarak menşelerine bakılmaksızın valilerce taşıma veya bulundurma ruhsatı düzenlenebilir. Bu şekilde ruhsata bağlanan silahlar, veraset yoluyla intikal dışında devir veya hibe edilemez, satılamaz, gerekli görüldüğünde Bakanlar Kurulunca toplatılmasına karar verilebilir. Gönüllü korucu ve geçici köy koruculuğu görevine son verilenlerin ruhsatları iptal edilebilir. Ruhsatları iptal edilen veya toplatılmasına karar verilen silahlar, Devlet malı sayılarak mülki makamlarca bir tutanak karşılığında İçişleri Bakanlığına teslim edilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ateşli silahlarla bunlara ait mermilerin ve Kanunen memnu bıçak ve benzerlerini bulunduran veya taşıyan gönüllü korucu ve geçici köy korucuları hakkında bu fiillerden dolayı takibat yapılmaz. Hükmolunan cezalar icra ve infaz edilemez ve kanuni neticeleri ortadan kalkar. Taşıma ve bulundurma ruhsatlarının verileceği kişiler, bu uygulamaya dair diğer hususlar, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir."

B- İlgili Yasa Kuralları

6136 sayılı Yasa'nın 12. ve 13. maddeleri şöyledir:

1- "Madde 12- Her kim bu Kanunun kapsamına giren ateşli silahlarla bunlara ait mermileri ülkeye sokar veya sokmaya kalkışır veya bunların ülkeye sokulmasına aracılık eder veya bunları Türkiye'de Harp Silah ve Mühimmatı Yapan Hususi Sanayi Müesseselerinin Kontrolü Hakkındaki 3763 ve Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Hakkındaki 5591 sayılı Kanunların hükümleri dışında ülkede yapar veya bu suretle ülkeye sokulmuş ve ülkede yapılmış olan ateşli silahları veya mermileri bir yerden diğer bir yere taşır veya yollar veya taşımaya bilerek aracılık eder, satar veya satmaya aracılık ederse veya bu amaçla bulundursa beş yıldan sekiz yıla kadar ağır hapis ve onbeşbin liradan altmışbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Üçüncü fıkradaki hal dışında iki veya daha çok kişinin toplu olarak birinci fıkra yazılı suçları işlemeleri halinde sekiz yıldan oniki yıla kadar ağır hapis ve yirmibeşbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Birinci fıkradaki eylemleri işlemek amacıyla teşekkül kuranlarla yönetenler veya teşekküle mensup olanlar tarafından sözü geçen fıkra yazılı suçlar işlenirse failler hakkında on yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis ve ellibin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu fıkra yazılı teşekkül, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafından birleşmesi ile oluşur.

Ateşli silahın tüfek veya (...) seri ateşli kısa sürede çok sayıda ve etkili biçimde mermi atabilen tam otomatik veya dürbünlü tüfek veya dürbünlü tabanca veya bu fıkra sayılanların benzerleri olması ya da bu niteliği taşımayan ateşli silahlar veya her türlü mermilerin miktar bakımından vahim olması halinde yukarıdaki fıkralarda yazılı cezalar yarı oranında artırılarak hükmolunur.

Dördüncü fıkra niteliği belirtilen ateşli silahlar ile benzerlerinin miktar bakımından vahim olması halinde 1, 2 ve 3 üncü fıkralarda yazılı cezalar bir kat artırılarak hükmolunur.

Ateşli silahlar ile mermiler ve bunların yapımında veya taşınmasında bilerek kullanılan her türlü araç ve gereçlerin başkasına ait olsa ve başka amaçla kullanılmak üzere verilmiş bulunsa bile zoraltımına hükmolunur."

2- "Madde 13- Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak ateşli silahlarla bunlara ait mermileri satın alan veya taşıyanlar veya bulunduranlar hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üç bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Ateşli silahın, bu Kanunun 12 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında sayılanlardan olması ya da silah veya mermilerin sayı veya nitelik bakımından vahim olması halinde beş yıldan sekiz yıla kadar hapis ve yirmibeşbin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Bu Kanunun 12 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında sayılanlar dışındaki ateşli silahın bir adet olması ve mutad sayıdaki mermilerinin ev veya işyerinde bulundurulması halinde verilecek ceza bir yıldan iki yıla kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasıdır.

Ateşli silahlara ait mermilerin pek az sayıda bulundurulmasının veya taşınmasının mahkemece vahim olarak takdir edilmemesi durumunda hükmolunacak ceza bir aydan altı aya kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasıdır."

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Ahmet Necdet SEZER, Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK ve Rüştü SÖNMEZ'in katılmalarıyla 23.11.1998 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına karar verilmiştir.

IV- ESAS İNCELEME

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ile ekleri Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen yasa kuralı, itiraza dayanak yapılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular, başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

Uygulanacak yasa kurallarından amaç, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan yahut tarafların istek ve savunmaları çerçevesinde bir karar vermek için ön plânda tutulması gereken kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada, köy korucusu olan sanıkların 1 adet kaleşnikof silah ile 2 adet şarjör ve 40 adet mermiyi korucu olmayan diğer sanığa satma ve satışa aracılık etme eylemlerinde bulundukları iddia edilmiş, mahkemece de sanıkların eylemleri satma ve satışa aracılık etme olarak nitelendirilmiştir.

Mahkeme, geçici köy korucusu olan sanıkların, eylemlerinin Yargıtay kararları uyarınca "kişisel ihtiyaca dayalı bireysel satış" olarak değerlendirilerek, 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesi kapsamında sayılması durumunda, Yasa'nın Geçici 9. maddesinden yararlanacaklarını, köy korucusu olmayan sanığın ise yararlanamayacağını, bunun da Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik kuralına aykırı olacağını ileri sürmektedir.

6136 sayılı Yasa'da ateşli silahlarla ilgili suç kabul edilen "bulundurma", "taşıma", "satın alma", "satış", "satışa aracılık etme", "silah ticareti", "kaçakçılık" ve benzeri eylemler, Yasa'nın 12. ve 13. maddelerinde yaptırıma bağlanmıştır. Bunlardan "satış" ve "satışa aracılık etme" Yasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş iken, 12.6.1979 gün ve 2249 sayılı Yasa ile 12. madde kapsamına alınmıştır.

6136 sayılı Yasa'ya eklenen Geçici 9. maddede iki ayrı kurala yer verilmiştir. Maddenin birinci tümcesinde yer alan teslim koşuluna bağlı kural, davada uygulanacak kural değildir. Suç tarihine göre sanıklar yönünden uygulanacak kural, maddenin beşinci cümlesinde yer almaktadır. Buna göre, "bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce ateşli silahlarla bunlara ait

mermileri ve kanunen memnu bıçak ve benzerlerini bulunduran veya taşıyan gönüllü korucu ve geçici köy korucuları hakkında bu fiillerinden dolayı takibat yapılmaz".

Olayda, köy korucusu olan sanıkların eylemleri "satış" ve "satışa aracılık etme", korucu olmayan diğer sanığın eylemi ise "satın alma"dır. Geçici 9. maddenin beşinci tümcesindeki kural, köy korucularının "bulundurma" ve "taşıma" eylemlerini kapsamaktadır. Bunların dışındaki eylemler madde kapsamına girmemektedir. Bu nedenle, 6136 sayılı Yasa'nın Geçici 9. maddesinin beşinci tümcesi davada uygulanacak kural değildir.

İtirazın, Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

V- SONUÇ

10.7.1953 günlü, 6136 sayılı "Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun"a 4178 sayılı Yasa ile eklenen Geçici Madde 9. davada uygulanacak kural olmadığından bu kurala ilişkin itirazın başvuran Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 14.4.1999 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Güven DİNÇER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	
Mahir Can ILICAK	Rüştü SÖNMEZ	

KARŞIOY YAZISI

Hürriyetlerin korunması ve kişisel hakkın gerçekleşmesi için en etkin anayasal koruma ve denetim "itiraz" yolu ile gerçekleşir. Zira ülkemizde yalnız siyasal organlara tanınan iptal davası açma yolu zaman zaman görüldüğü gibi politikanın kendi iç dengelere ve işleyişi içinde kullanılmayabilir.

"İtiraz" yolu gerek Anayasa'da gerekse 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'da ayrıntılı bir biçimde açıklanmamıştır. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin kendi önündeki uyuşmazlığın çözümünde uygulayacağı kuralın

Esas Sayısı : 1998/53
Karar Sayısı : 1999/11

belirlenmesi genelde mahkemelerin görev ve yetki alanı içindedir. Yargının önüne gelen bir uyuşmazlıkta uygulayacağı kurallar bir bütündür. Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kurallar usulü kurallar olabileceği gibi uyuşmazlığı nihai olarak çözümün dayanan maddî hukuk kuralları da olabilir. Uygulanan kuralların seçimi davanın aşamasına ve delillerin toplanmasına ve değerlendirilmesine göre değişkendir ve yargılamayı gerçekleştiren yargıcın görev alanı içindedir.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Yasa'da bulunan birbirine yakın ve fakat farklı özellikleri olan, farklı durumlarda uygulanacak yasa kurallarının belirlenmesi ceza yargıcının görevidir. Bu yüzden olayın gerektirdiği inceliklerin belirlenmesi ilk derece mahkemesine aittir. Bunların Anayasa Mahkemesi'nce incelenip değerlendirmeye tabi tutulması, maddî ve hukukî gerçeklere yaklaşabilmek yönünden çok güçtür. Anayasa Mahkemesi, ancak kendi anayasal denetim alanına müdahale edildiği veya çok açık veya aşıkâr değerlendirme hataları da yapıldığı hallerde karardaki sonuca varabilir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın mahkemenin uygulayacağı kural olmaması gerekçesi ile verilen yetki yönünden red kararına karşıyım.

Başkanvekili

Güven DİNÇER

KARŞIOY GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1998/53

Karar Sayısı : 1999/11

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkemenin uygulayacağı Yasa veya Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Anayasa'ya aykırı görerek Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için bu kuralların o davada uygulanacak olması gerekmektedir.

Bakılmakta olan davada uygulanacak Yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz etki yapacak ya da tarafların istek ve savunmaları doğrultusunda bir karar vermede gözönünde tutulması gereken kurallardır.

10.6.1996 günlü iddianamede, sanıkların eylemlerinin, şekli bakımından 6136 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin birinci fıkrasındaki suçu oluşturduğu, ancak, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun yerleşmiş içtihatlarına göre bir tek silâhın alınıp satılmasının silâh ticareti sayılmadığı belirtilerek 13. maddenin ikinci fıkrasının uygulanması istemi ile dava açılmıştır.

Davaya bakmakta olan Mahkeme, sanıkların eyleminin, 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin ikinci fıkrasındaki suçu oluşturduğunun anlaşıldığını belirterek, sanıklardan gönüllü köy korucusu olanlar hakkında, uygulanması gereken 6136 sayılı Yasa'ya 4178 sayılı Yasa ile eklenen Geçici 9. maddenin, Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürerek iptali için başvurmuştur.

Mahkeme'nin iptalini istediği kuralın davada uygulanıp uygulanamayacağı konusunda, Anayasa Mahkemesi'nin kendi görev alanını saptamak için yaptığı incelemenin, dava mahkemesinin yerine geçme sonucunu doğuracak bir incelemeye dönüştürülmemesi gerekir. Çünkü mahkemelerin, Anayasa'ya aykırı gördükleri bir kuralın iptali için yapacakları başvurunun bakmakta oldukları davada uygulayacakları kuralla sınırlı tutulmasının amacı bu başvuruların, önceden belirlenmiş koşullara bağlı olarak belirli bir çerçeve içinde yapılmasını sağlamaktır. Ancak asıl amaç hukuk düzenini Anayasa'ya aykırı kurallardan arındırmak olduğundan, dava ile tümüyle ilgisiz olmadıkça, uygulanacak kural yönünden inceleme, Mahkemenin istemi doğrultusunda yapılmalıdır.

Mahkemenin iptalini istediği kuralın, kendi kanısına göre davada uygulanacak olması ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu İçtihatları karşısında Mahkeme'nin bu görüşünün değerlendirme dışı bırakılmasına olanak bulunmaması nedeniyle dava konusu kuralın görülmekte olan davada uygulanacak kural olduğunun kabulü gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye

Yalçın ACARGÜN

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU